

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 21 • Perjantaina 24. lokakuuta 2008

59. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

Aili Lampinen 100 vuotta

Aili Lampinen (o.s. Bragge) syntyi 100 vuotta sitten (16.10.1908) Hiitolassa. Korkeasta iästään huolimatta hän asustelee yksin Nakkilan keskustan kerrostalossa. Edes vakavat sairaudet eivät ole lannistaneet häntä. Aili halvaantui runsas kymmenen vuotta sitten liikuntakyvyttömäksi ja sai viikon välein kaksi aivoinfarktia.

– Kaikist mie olen toipunut ja olen nyt terve. Kuulo on hyvä, mut näkö huono, kuvailee Aili ja kertoo juuri olleensa ulkona pankkiasioilla.

Hiitolan kotisivuilla kerrotaan Braggen suvun varhaisvaiheista. Siellä todetaan, että Bragge-nimeä ei ollut käytössä muualla Suomessa 1700-luvun loppupuolelle tultaessa. Voidaan ehkä olettaa, että kaikki Suomen Bragget ovat sukua keskenään ja lähtöisin Hiitolasta.

1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alussa nimen omistajia alkoi esiintyä naapurikunnissa, mutta he näyttäsivät olevan Hiitolasta muuttaneita. Kotisivujen tietojen mukaan Braggen suvun ensimmäinen Hiitolaan muuttanut kantaisä on asunut ensin Hiitolan kirkon lähellä Sutionmäellä. Hiitolaan sijoittuminen on tapahtunut vuoden 1600 vaiheilla.

Mitaleja tarttunut mukaan

Aili viljelee huumoria puolitain totisen näköisenä ja kurkistaa silmäkulmastaan, menikö viesti perille. Hänellä oli kuulemma kuusi veljeä, joilla jokaisella oli yksi sisko. Aili oli sisarusparven toiseksi nuorin. Kasteessa hänelle ei annettu toista nimeä.

– Pappi kysyi isältä: ”Eikö lapselle anneta toista nimeä?” Isä tokaisi: ”Ei laiteta toista. Jos vaikka almanakasta loppuvat nimet, kun tuntuu noita lapsia niin tulevan.”

Ensimmäisen maailmansodan aikaan Aili kertoo olleensa liian nuori eikä sen vuoksi päässyt lotaksi. Myöhemmin hän oli mukana maanpuolustustyössä ja sai koulutuksen sekä lääkintä-, muonitus- että ilmailun talotaksi. Talvisodan jälkeen Aili oli Niinisalon varuskunnassa tiskaamassa. Hän toteaa saaneensa kaikista maanpuolustustyöhön liittyneistä tehtävistään hyvät todistukset. Toiminnastaan hän on saanut mitaleita, jotka ovat kuulemma tarttuneet mukaan.

Nakkilasta kotipaikka

Aili Bragge avioitui vuonna 1936 myllärinä toimineen naapurin pojan kanssa. Talvisota ajoi heidätkin evak-

kotielle Hiitolan Mustolan kylästä. Aili kertoo, että lähtö tuli maaliskuun alussa, kun 10 kilometrin matkalla aluetta luovutettiin joka päivä.

– Kolme viikkoa marssittiin lumihangessa. Minulla oli kahdeksan omaa lehmää mukana. Ne kulkivat isossa laumassa, mutta kun sanoin vain nimen, niin oli kohta kyseinen lehmä takana.

Aili kertoo auringon paistaneen niin, että sen valo lumihangesta heijastuessaan paahotti matkalaisten kasvot tummiksi. Ihmiset kuulemma totesivatkin: ”Kyllä karjalaiset ovat tummia.”

Jatkosodan jälkeen perhe asettui aluksi Härmään, missä heillä oli mukava olo. Ystävällinen isäntä antoi seitsemän hehtaaria maata viljeltäväksi. Kun lisäksi eräältä emännältä oli saatu säkillinen pikkuperunoita siemenperunaksi, oli elanto turvattu.

– Vuonna 1948 muuttimme Nakkilaan Pysykan kaan kylään, missä meillä oli pieni maapaikka. Mustolan koulupiiriläiset oli ensin määrätty Perhoon, mutta paikkakunta muutettiin Satakuntaan. Härmässä me pärjäsimme niin hyvin, että luovutettavista tuotteista saatuja pisteitä saimme 400 mukaan Nakkilaan. Järjestelmä oli sellainen, että tuotteista annettiin määrätty pisteet. Jos saadut pisteet eivät

Aili Lampinen toteaa useista merkeistään ja mitaleistaan, että ne ovat vain tarttuneet mukaan.

riittäneet, piti luovuttaa ylimääräisiä tuotteita, valaisee Aili Lampinen.

Ompelua ja piirakoita

Aili kävi nuorena Viipurissa kahden viikon ompelukursin ja teki sen jälkeen itselleen hameen.

– Miult kysyttiin: ”Kenel sie tietit tuon hameen?” Siit sana levis ja miul alko tulla ompelutöitä, muistelee Aili.

Hänen mukaansa työ ei ollut aina kannattavaa. Kun ei tuotu tarvikkeita, niin ne piti itse ostaa: lankoja, neppareita ja muita tarvikkeita.

– Sit lähetettiin lapset hakemaan valmiit leningit. Hyö sannoit, jot äiti maksaa myöhemmi. Ei ole viel tult.

Parhaimmillaan Aili kertoo valmistaneensa seitsemän pukua viikossa, ja sen lisäksi oli hoidettava tilan kaksi lehmää ja lammasta, sikapossu sekä muut työt. Hän kertonkin antaneensa neuvon veljentyölle, joka pohti alkaako ompelun vai pankkityön. Ohje oli, että pankista saa palkan säännöllisesti, mutta ompelijana voit joutua tekemään työtä ilmaiseksi.

Pysykan kaan talossa oli Ailin mukaan hyvä uuni piirakoitten paistoon. Siellä hän kertoo käyneensä vielä myöhemminkin leipomassa 100 perunapiirakkaa päivässä. Ajan kuluessa alkoi kuulemma tuntua, että matkat ja leipomiset veivät liikaa aikaa, joten määrä pudotettiin 80.

– Eräs paikkakuntalainen mies ei ymmärtänyt mitään piirakoista, vaan kysyi, eikö se ole ihan sama asia, jos hän syö perunavoin perunavoina ja leivän leipänä. Kun mies sai maistaa uunilämpimiä piirakoita, hän totesi: ”Nyt täytyy sanoa, että kyllä ne hyviä on.” Aili kertoo tehneensä itse ruoat viime aikoihin asti, mutta äskettäin kävi niin, että raparperisoppa paloi pohjaan.

– Laitoin sopan kieuhmaan ja menin katsomaan televisiota. Unohdin kattilan hellalle, ja vasta palohälytymisen soiminen havahdutti. Sit miult kiellettiin kaikki keittäminen, naurahtaa Aili ja toteaa kotiavustajien tekävän nyt hänelle ruoat.

Kullervo Huppunen

Kurkijoen pojat edelleen valtuustoon

Ristolainen Matti 105

Savolainen Raimo 110

Peruspalvelut säilytettävä

koko uuden Loimaan alueella
– Haja-asutusalueiden jätevesiratkaisuja hoidettava entistä aktiivisemmin ja tuettava riittävästi

Ahokas Pekka 66

Haavisto Taina 69

Sukujuuret Kurkijoella - elämä Loimaalla!

Muistaha siekii äänestä!

Kuulumissii

Et pannooh pahast syvälest et mahast, ko kuulin ja näin, mite hyö melskaavat. Pannoot topoliks kaik Kurkjojen kalliitki, koht kova soraralli Moskovaa ja Pietarii.

Iso raha sielkii mahissaa jyllää, se ei sääli Lopottii ei syrjäkyllää. Suuret konneet maata myllää, ihmiset tukehuttaa, tienoot pöllyy.

Ussiist kahon Soskuun sillan pääs, takan korkii kallio, halkeemas petäjä kittuu. Tuol Hamusen Marin kalliin loukos elokuus viinimarjatertut punasen hehkuu.

Siel kaik pannoot poroks, rahaks. vielä saavat miut suuttumaa, Mut mitä täl menol mahan? Miepä unneutan ja situn heijä asseil.

Anna

Tässä lehdessä mm.

Nyt on aika kiitoksen	3
Ruskamatkalla, osa 1(2)	4
Hiitolaisten syysmatka	5
Valamo kohenee.....	6
Kiinteistökaupat puhuttavat	7
Tarton rauha	8

Loppuvuoden Kurkijokelaiset ilmestyvät 7.11., 21.11., 5.12., ja 19.12. (joulunumero)

Matkailu avartaa

Olen täällä lähes yksinäni kiukutellut sitä, miten Suomi myydään pala palalta venäläisille; muutamia sähköpostiviestejä tosin olen asiasta lähetellyt. Olen myös ihmetellyt sitä, onko myyminen EU:n ulkopuolisille kansalaisille edes laillista. Liittyessämme Euroopan Unioniin Suomen lakia muutettiin niin, että EU:n kansalaiset saavat ostaa kiinteistöjä Suomesta, mutta näköjään isosta rahasta ihminen tai yhteisö menee vaikka polvilleen. Jostain syystä venäläiset on asetettu EU-kansalaisten kanssa samaan asemaan. Miksi?

Suomessa ei mietitä sitä, mitä seuraa sitten, kun vaikkapa viisi prosenttia kiinteistöistämme on naapurimaan kansalaisten omistuksessa. Alkavatko asukkaat vaatia paikkoja päättäviin elimiin ja palveluja äidinkielellään? Pitääkö venäjä nostaa ruotsin tavoin Suomen viralliseksi kieleksi? Monilla paikkakunnilla on jo nyt alettu opiskella venäjää oikein joukolla. Mitähän me emme tekisi suuren rahan toivossa? Toki ymmärrän venäläisten suuren halun tulla kauniiseen, puhtaaseen ja vielä toistaiseksi turvalliseen maahamme. Ensin sotketaan oma maa, sen jälkeen voidaan siirtyä ystävälliseen naapurimaan. Sekin ajattelutaa, pitääkö meidän hoitaa ulkomaalaiset sairastuneet

kansalaistemme verovaroilla vai voidaanko heiltä ottaa hoidosta käypä maksu. Tuskin terveyskeskuksissa tai sairaaloissa edes tiedetään, paljonko palvelujen arvo todellisuudessa on. Kiinteistökauppa-asiasta lisää sivun 7 kirjoituksessa.

Olen viime viikkoina päässyt muutaman kerran pienestä toimistostani matkalle. Viime viikolla matkustin Elisenvaaran koulun (laajennetun) juhlatoimikunnan kanssa taiteilijaprofessori Heljä Liukko-Sundströmin kutsusta tutustumaan Arabian tehtaasiin ja taiteilijoiden työtiloihin. Ensinnäkin matkan järjestelyt olivat huippuluokkaa. Toiseksi matkalle osallistuneet olivat mukavia; oli kunnia kuulua heihin, vaikkakin hieman ulkopuolisena. Matkan jälkeen mieleeni jäi kaipuu kuulua johonkin ryhmään. Työyhteisö on selkeä tuon kaipuun täyttävä. Yksin työskentelevällä ei ryhmän tukea ole. Myös eläkkeelle siirtymisen jälkeen voi jäädä kaipaamaan työyhteisön ryhmähenkeä. Työporukat järjestävät monia yhteisiä rientoja vapaa-aikanakin. Miten yksin työskentelevä pääsisi sellaisesta nauttimaan? Yksin on niin orpo olo.

Raija Hjelm

”Yksin oot sinä ihminen, kaiken keskellä yksin, yksin syntynyt oot, yksin sa lähtevä oot.

V. A. Koskenniemi

Kuolleita

Rakkaamme, Meidän Ukko

Viljo TORKKI

* 31.10.1919 Kurkijoki
† 4.10.2008 Pöytyä

Ei pihalla tuttua kulkijaa,
vain kodissa muistot asustaa.
Me katsomme jälkiä kättesi töiden
kiittäen, kaivaten, ikävöiden.

Kaipauksella muistaen

Kaarina ja Ossi
Jouni, Niina, Johannes
ja Emilia
Outi, Kari ja Katri
Tuija ja Ismo

Saatoimme Ukon haudan lepoon hänen toivomuksestaan vain läheisten läsnäollessa.

Petter Varjus
27.5.1926-20.8.2001

Muistettavaa

Turun Karjalainen Näyttämö esittää näytelmän Ihmisiäkö? Esitykset su 26.10. klo 19 ja ma 27.10. klo 19 Karjalatalolla, Itäpellontie 2, Turku. Tied. Helena Aro, puh. 040-703 3120 (ei virka-aikaan) tai helena.aro@ppp.inet.fi.

Tampereen seudun kurkijokelaiset. Syyskokous ke 29.10. klo 14 Himminnaapurin juttuvuonossa, Uotintie 2, Lempäälä. Kahvia, pientä suolaista sekä kuvia Kurkijoen eri kylistä. Tapio, puh. 050-330 1806.

Loimaan Seudun Karjalaseuran ry:n syyskokous to 30.10. klo 18 Loimaan Seudun Osuuspankin kokoustiloissa, Väinämöisenkatu 6, Loimaa.

Loimaan Seudun Karjalaseuran laivaristeily Viking Isabellalla ma 3.11. Lähtö Vuorisen talleilta klo 18.30, Loimaan kaupunki, OP:n pysäkki klo 18.35, Hirvikoski, kirjaston pysäkki klo 18.45.

Hiitolan Pitäjaseura ry:n syyskokous ja tarinailta ti 4.11. klo 18 Tuomarinkatu 2, Pori. Kokouksen jälkeen ilta jatkuu tarinailtana. Aiheena sotilaspojat. Tule kertomaan muistoja Hiitolan sotilaspojista. Tervetuloa entiset ja uudet tarinoijat.

Pitäjäesittelyssä **Viipurin saaristo ja Viipurin maalaiskunta** to 6.11. klo 18-20 Karjalatalon juhlasalissa, Käpylänkuja 1, Helsinki.

Hiitola-Kurkijoki Sukututkijat kok. to 13.11. klo 18 Karjalatalon Wärsilä-salissa, Käpylänkuja 1, Helsinki. Suku Rouhiainen. Sali auki jo klo 15. Tervetulleita ovat kaikki pitäjämme sukujen tutkimisesta kiinnostuneet. 10-vuotisjuhla kokous to 11.12.

- pe 24.10. Rasmus, Asmo, YK:n päivä
- la 25.10. Sointu
- su 26.10. Niina, Nina, Amanda, Manta, Kunnallisvaalien vaalipäivä, kesäaika päättyy
- ma 27.10. Helli, Hellin, Hella, Helle
- ti 28.10. Simo
- ke 29.10. Alfred, Urmas
- to 30.10. Eila
- pe 31.10. Arto, Arttu, Artturi
- la 1.11. Pyy, Lyly, Pyhäpäivä
- su 2.11. Topi, Topias
- ma 3.11. Terho
- ti 4.11. Hertta
- ke 5.11. Reima
- to 6.11. Kustaa Aadolf, Svenska dagen, ruotsalaisuuden päivä

Inhimillinen tekijä

Keskiviikkona 22.10. TV2:n Inhimillisessä tekijässä kysyttiin, millaisia aikuisia tuli sodan jaloissa kasvaneista lapsista ja nuorista. Anne Flinkkilän vieraina olivat evakkojuna pommituksista Elisenvaaran selvinnyt Aila Rusi, Orimattilan kirkkoherran eli oman isänsä tukena surviestejä koteihin vieny pasifisti Helena Kekkonen sekä tutkija, historioitsija, FM Jenni Kirves.

Hartaus sunnuntaiksi 26.10. 24. sunnuntai helluntaista

Jeesuksen varomattomuusperiaate

Kieleemme on tullut uudissana ”varovaisuusperiaate”. Sillä tarkoitetaan varautumista pahimpiinkin vaihtoehtoihin esimerkiksi kun tehdään päätöksiä, joilla voi olla arvaamattomia vaikutuksia pitkälle tulevaisuuteen. Jos pohditaan, mitä seuraa geenien manipuloimista, varovaisuusperiaate vaatii minimoitua puuttumisen luonnon (Luojan luomaan) viisaaseen tasapainoon.

Varovaisuusperiaatteen noudattaminen on erittäin tärkeää siellä, missä sen paikka on. Mutta Jeesuksen seuraajaksi tunnustautumisessa ei ole sen paikka. 24. sunnuntaina helluntaista on evankeliumitekstinä Jeesuksen sanat opetuslapsilleen: ”Minä sanon teille, ystäväilleni: Älkää pelätkö niitä, jotka tappavat ruumiin mutta joiden valta ei ulotu sen pitemmälle.” Jeesus muistuttaa, miten Jumala pitää huolta varpusistakin, eikä siis myös niistä ihmisistä, jotka panevat toivonsa häneen. (Luuk. 12:4-7)

Jeesus kehottaa ihmistä ”varomattomasti”, suuren luottamuksen varassa kohtaamaan toisin ajattelevat ja uskovat. Hän rohkaisee ihmistä tunnustautumaan hänen seuraajakseen, vaikka siitä saisi kärsiä pilkkaa tai vielä pahempaa. Varhaisessa kirkossa tunnustautuminen saattoi maksaa hengen, ja tänäkin päivänä kristityt jossain päin maailmaa elävät samantilaisissa valintatilanteissa.

Suomalaiselle valinta ei yleensä ole yhtä dramaattinen, mutta silti tässä yhteiskunnassa vaatii välillä siviilirohkeutta elää kristittyinä ja pitää kiinni Jeesuksen arvomaailmasta. Vaatii rohkeutta pitää kiinni ihmisen arvosta ja lähimmäisen-rakkaudesta.

Kristityn rohkeuden lähde on siinä, että Jumala ei jätä häntä yksin kohtaamaan vaikeita tilanteita. Tämän viikon evankeliumin mukaan hän on sinua käsittämättömän lähellä. Älä siis pelkää, vaan ole valmis kohtaamaan toinen.

Pauliina Kainulainen

Kirjoittaja on pappi ja ekoteologian tutkija.

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Onks tietoo KYSYMYKSET?

- Minkä ajanjakson merkityksestä almanakkaan luovuttiin vuonna 1996?
- Minkä kunnan keskuksena on nimeltään Ämmäsaari?
- Minä vuonna syntyi Suomen kaikkien aikojen suurin ikäluokka?
- Kuka käytti nimimerkkiä tai kirjailijanimeä Jahvetti?
- Kuka vihki Jukka Paaran arkkipiispaksi?
- Missä on Suomen pohjoisin lentokenkä?
- Milloin Suomessa tehtiin ensimmäinen sydämensiirto?
- Minä vuonna sukunimen käyttö tuli Suomessa pakolliseksi?
- Mikä suomalainen asikirja oli käytössä vuosina 1943-1970?
- Miksi Eeva Kuuskoski erotettiin Mannerheimin Lastensuojeluliiton pääsihteerin pallilta?

Vaiettu sota

Inhimillinen tekijä esitettiin uusintana ensi tiistaina 28.10. klo 15.20 TV2:ssa. Mukana on siis Vaiettu

murhenäytelmä –dokumentissa ja Vaiettu Elisenvaaran pommitus –kirjassakin tärkeässä osassa ollut räisäläissyntyinen Aila Rusi o.s. Timoska.

24.10. Sillä Herran silmät katsovat hurskaiden puoleen, hänen korvansa kuulevat heidän rukouksensa, mutta Herran kasvat kääntyvät pahan tekijöitä vastaan. 1. Piet. 3:12

25.10. Minä pysyn uskollisesti sinun liitossasi, se on minulle ylen rakas. Minä noudatan sinun liittosi säädöksiä - missä kuljenkin, olen sinun edessäsi. Ps. 119:167-168

26.10. Kuulkaa, ketä teidän tulee pelätä. Pelätäkää häntä, jolla on valta sekä tappaa ihminen että syöstiä hänet helvettiin. Luuk. 12:5

27.10. Varpusia saa kahdella kolikolla viisi, eikö niin? Silti Jumala ei unohda yhtäkään niistä. Teidän jokainen hiuskarvannekin on laskettu. Luuk. 12:6-7

28.10. Tällainen rukous on oikea ja mieluisa Jumalalle, meidän pelastajallemme, joka tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden. 1. Tim. 2:3-4

29.10. Rakentakaa taloja ja asettukaa niihin asumaan! Istuttakaa puutarhoja ja nauttikaa niiden hedelmistä! Ottakaa itsellenne vaimot, syntyköön teille poikia ja tyttäriä! Jer. 29:5-6

30.10. Toimikaa sen kaupungin parhaaksi, johon minä olen teidät siirtänyt. Rukoilkaa sen puolesta Herraa, sillä sen menes-

tys on teidänkin menestyksenne. Jer. 29:7

31.10. Minä ylistän iäti Herraa, laulan kiitosta Jaakobin Jumalalle. Hän murtaa jumalattomien mahdin, mutta vanhurskas kohoaa kunniaan Ps. 75:10-11

1.11. Silloin hän alkoi puhua ja opetti heitä näin: "Autuaita ovat hengesään köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta. Autuaita murheelliset: he saavat lohdutuksen." Matt. 5:2-4

2.11. Jeesus sanoo: "Kaikki ne, jotka Isä minulle antaa, tulevat minun luokseni, ja sitä, joka luokseni tulee, minä en aja pois." Joh. 6:37

3.11. Minun Isäni tahtoo, että jokaisella, joka näkee Pojan ja uskoo häneen, on ikuinen elämä. Viimeisenä päivänä minä herätän hänet. Joh. 6:40

4.11. Minne voisinn mennä sinun henkesi ulottuvilta, minne voisinn paeta sinun edestäsi? Vaikka nousisin taivaaseen, sinä olet siellä, vaikka tekisin vuoteeni tuonelaan, sielläkin sinä olet. Ps. 139:7-8

5.11. Vaikka sanoisin: "Nyt olen pimeyden kätöksissä, yö peittää päivän valon", sinulle ei pimeys ole pimeää, vaan yö on sinulle kuin päivänpaiste, pimeys kuin kirkas valo. Ps. 139:11-12

6.11. Me tiedämme, että vaikka tämä meidän maallinen telttamajamme puretaan, Jumalalla on taivaassa meitä varten ikuinen asunto, joka ei ole ihmiskätketty työtä. 2. Kor. 5:1

Nyt on kiitoksen aika

Katselen keltaisten lehtien tanssia tuulella ja muistelen mennyttä kesää. Mieleeni tulivat nuo yllä olevat sanat kiitoksesta. Muistammekohan kiittää menneestä kauniista kesästä? Tosin kesä alkoi jotenkin väärin. Vai alkoiko se liian aikaisin?

Keväällä oli useimpien ihmisten kohdalla kaikki vähän väärin. Ei ollut tarpeeksi lämmintä, ei satanut vettä, ja pelot olivat kuivia ja kovia. Kylvytyöt myöhästivät. Siemen ei itänyt. Marjapensaat ja hedelmäpuut kukkivat, mutta pölyt-

täjiä ei ollut. Ennustajat ja tutkijat uumoilivat huonoa vuotta.

Kaiken muun ymmärsin, mutta sitä en ymmärtänyt, miksi joku suri sitä, ettei ollut itikoita. Loppujen lopuksi vettä tuli liikaa.

Ihme kuitenkin tapahtui, kun kaikilla puolin sadosta tuli ainakin kohtuullinen. Kukapa nyt niin hassu olisikaan, että tunnustaisi saaneensa hyvää sadon? Maamme pituudesta ja muista syistä johtuen kaikilla ei voi olla samanlaisia olosuhteita.

Näin mökkiläisen täytyy kyllä sanoa, että sato oli hyvä ja ainakin minun on aika kiittää. Pussiperunoista sain kaksi satoa. Juhannusaatonna sain ensimmäiset perunat. Herukoistakin tuli hyvä sato, samoin vatuista.

Metsään en ole enää päässyt, mutta ihme kyllä metsämarjoja ja sieniäkin on kulkeutunut pakasteeseen. Jopa siemenestä itseksään kasvanut omenapuunikin tuotti satoa. Ei ole uskomista niihin korkeasti koulutettuihin luontoihmiin, jotka surivat keväällä pölyttäjien

puutetta.

Mitä opimme edellisestä? Eläkäämme täysillä tätä päivää. Liian syvälle menneisyyteen kurkistamisesta tulee surulliseksi. Tulevaisuudesta ei kannata huolehtia, sillä Hän joka säät ja ilmat säätää, pitää huolen myös siitä, että pölyttäjiä löytyy, vaikka emme niitä näkisikään. Median tietojen mukaan itikatkin ovat palanneet. Nyt siis: *Lehti puusta variseepi, päivä yötä pakenee. Lintu pieni syksyn tieltä kesämalle rientelee. Kiitos kauniista kesästä, kiitos myös syksystä.*

Lyyli Hautamäki

Allakkalaulu

Viisas kirja kuin vietävä on allakka kaikki tietävä. Se Helsingissä on prantätty ja tietoja täyteen on pängtty.

Muut kirjat on turhia loruja, kaikenmoisia korusia, ja ne pilattu on kalliilla hinnalla, vaan ei ne riitä allakan rinnalla.

Jos ostat sä hevoskopukat, piiskat, kärryt ja patukat, niin se markkinat neuvoo tarkalleen, vaikka hintoja ei sano markalleen.

Jos sinä tyttöä riijustat, on hyvä, jotta allakasta tiijustat, että koska sopii vihille poukuttaa, jotta akat ei saisi suutansa loukuttaa.

Sitten jos syntyy lapsia, vieläpä usseita satsia, allakasta löytyy nimiä, lyhyitä ja pitkiä rivejä.

Allakka ei puhu paksua, neuvosta ei ota maksua. Se tietää kuin sekä auringon nousuista enemmän kuin räätäli housuista.

Tuntematon

Runo tästä tuli, kun ei tässä voi laulua esittää.

Kirsti Petäjämäki
Tiurula/Ylöjärvi

Kirsti kirjoitti, että Allakkalaulua ovat ns. helppoheikit laulaneet ennen vanhaan markkinoilla. Hän arvelee, että se olisi peräisin suurin piirtein vuosilta 1917-20. Hän on oppinut laulun mieheltään ja kirjoittanut sen muistiin. Vielä hän muistaa myös Allakkalaulun sävelen ja laulelee sitä silloin tällöin. Onko lukijoilla tietoa enemmän kyseisestä laulusta?

Enolle

Eno ol kovast kippii, sen tuns het äänestki. On tohtorit ihmepoiki: hyö huononki virotaa. Siint myö ollaa iloissaa. Koht eno jutun kirjottaa, ku vaiva on pois tiessää. Jot, eno, kaiva muistii, et runolaiva purjehtii. Saahaa lukki mukavii ja sakil nauraa rähäjää.

Anna

Perheutisia

Virpi ja Heikki Laineen esikoinen
Marjukka

vietti heinäkuussa aurinkoisia rippijuhlia Mikkeliissä. Marjukan isovanhemmat Leena ja Jukka Virtanen asuvat Loimaalla. Leena-mummo, o.s. Möltsi, on syntynyt Kurkijoen Raholan kylässä.

Kurkijoki-museon aarteita

Tämä postikortti on vuonna 1904 osoitettu Eelin Mieloselle Kurkijoen Aromäelle. Siinä Hilma toivottaa Eelinille nimipäiväonnea. Jää arvoitukseksi, miten kortti on toimitettu perille, sillä siinä ei näyttäisi olleen postimerkkiä eikä -leimaa. Kortti löytyy Aino Mielosen albumista Kurkijokimuseosta.

Kortti on painettu Johan Kaupin Kirjakaupalle Hans

A. Hansonilla Lyypekkissä Saksassa. Kuvassa on näkyvä Kurkijoen kirkon tornista Hiidenmäen suuntaan. Tie Elisenvaaraan kaartaa mäen vasemmalta puolelta. Siitä vasemmalle kiemurtelee Heinjoki Pohjiin kylän peltöjen läpi.

Hiidenmäen rinnettä pitkin oikealle vievän tien varrelta puuttuvat vielä sinne myöhemmin rakennetut Lismakarin ja Hurmeen ta-

lot. Karjaportinkadun alussa oikealla on hotelli Kurjen rakennuksia ja niistä vinos-ti vasemmalle tien toisella puolella Onni Valkeapään talon vaalea pääty. Kurki-hotellia vastapäätä sijainnut palokunnantalo näyttäisi vielä puuttuvan.

Etualalla oikealla on Johannes Räcköläisen, myöhemmin kauppaneuvos Svante Kurikan liiketalo, jonka viimeksi omisti Kur-

kijoen Suojeluskunta. Sitä vastapäätä olevassa talossa toimi apteekki ja Kaupin kirjakauppa. Talo paloi 1913, ja Kaupin kirjakaupalle rakennettiin uusi talo Mulimäen viereen.

Kertokaapa lukijat, löydättekö kuvasta muuta kiinnostavaa.

Tapio Nikkari

Rovaniemen kaupunkiin on hyvät näkymät Ounastunturin laelta. Kuva Erkki Poutanen.

Ruskamatkalla Osa 1(2)

Kurkijoen Tervussa syntynyt vampulalainen Erkki Poutanen täytti toukokuussa pyöreitä vuosia. Koska hän oli usein puhunut halustaan käydä pohjoisessa, läheiset päättivät antaa hänelle syntymäpäivälahjaksi matkan Lappiin. Reissu oli ikimuistoinen, ja me pääsemme ”osallistumaan” matkalle, koska Erkki kirjoitti matkamuistoistaan tähän ja seuraavaan Kurkijokelaiseen.

Maanantaina 1.9.2008 kello 22.25 Matka-Salosen turistibussi pysähtyi Huitisten linja-autoasemalla ja poimi kyytiinsä innokkaat matkalaiset. Ruskamatka pohjoisimpaan Suomeen ja osittain Norjankin puolelle alkoi.

Auto kulki sakeassa sumussa ohi Tampereen ja nukkuvan Jyväskylän kohti pohjoista. Aamukahvit juo-

tiin kello neljä Pihtiputaalla Putaan portissa muutaman rekkamiehen seurassa.

Aamun valjettua tutustuimme Iin haminaan, joka on idyllinen 1880 rakennettu satama-alue. Talot on sisältä korjattu nykyaikaisiksi, mutta päältäpäin ne ovat 1800-luvun tyyliä. Kadut ovat kapeat ja mutkikkaat, pihat ovat kauniita ja hyvin hoidettuja.

Aamiaisen nautimme Kemissä, minkä jälkeen matka jatkui jokivartta pitkin kohti Rovaniemeä. Matkalla poikkesimme katsomaan Keminmaan kuuluisinta nähtävyyttä: Paavo Väyrysen Pohjantähti-opistoa. Paikka oli hyvin hoidettu, ja rakennuksia on paljon: upea päärakennus, tanssitalo ja ratsastusmaneesi. Laitumella oli useita upeita hevosia.

Tien varrella oli isoja peltoaukeita, paikoin oli viljaa kylvetty. Suurin osa pelloista oli heinällä. Karjarakennukset olivat ajanmukaisia. Lehmät laidunsivat tyytyväisinä pelloilla.

Kohti Rovaniemeä

Tie kulki Kemijoen rantaan pitkin. Joki oli todella iso ja komea. Joessa oli useita säännöstelyaltaita ja voimalaitoksia. Asutusta oli melko paljon. Talot olivat siistejä ja hyvin hoidettuja.

Lapin sodan aikana saksalaiset polttivat Rovaniemen, joten kaupunki rakennettiin sodan jälkeen täysin uudestaan. Kaupunki yllätti suuruudellaan ja komeudellaan. Kadut olivat leveät, liikennevaloja oli paljon, ja liikenne oli vilkasta. Keski-kaupungilla oli paljon liikettä ja virastotaloja. Kaupungin yleisilme oli siisti ja teki vauraan vaikutuksen.

Kaupungin ylpeys on Kemijoen ylittävä Jätkäntylä-niminen upea silta, eikä suotta. Lähellä on myös vanha silta, joka on siitä erikoinen, että maanpinnan tasolla on maantiesilta, mutta saman sillan päällä kulkee myös rautatie.

Kaupungin läheisyydessä on kuuluisa Ounasvaara. Autotie kulkee aivan vaaran laelle asti. Sieltä on upea näköala viereiseen kaupunkiin ja lähellä virtaavalle Ounasjoelle. Nähtävyyksiin kuuluu myös upea ravintola ja ennen kaikkea Ounasvaaran kisoista kuulu hyppyrämäki.

Napapiiri ja Sodankylä

Kaikkien matkailijoiden pysähdyspaikka on tietysti napapiiri. Tien reunassa on merkit ja joulupukinpaja. Pajan muodostavat sikin sokin olevat kelopuiset rakennukset. Niissä on kahviloita, ravintoloita ja ennen kaikkea myymälöitä, jotka olivat tupaten täynnä Kiinassa valmistettua rihkamaa. Joku totesikin: ”Turhuuden markkinat: tavaraa, jota kukaan ei tarvitse.” Ihmettelimme joukolla, mitä kymmenentuhannet turistit sieltä hakevat ja mitä heille jää käteen.

Matka kohti Sodankylää jatkui. Tie oli hyvässä kunnossa, liikenne oli melko hiljaista. Maisemat olivat metsäisiä. Pieniä metsälampia oli paljon tienvarsilla. Paikoin oli vielä maalaistaloja heinäpaaleineen. Viljanviljely loppui Rovaniemen korkeudella. Metsät olivat mänty- ja koivuvaltaisia nuoria ja hoitamattomia tiheitä ryteikköjä.

Sodankylä on äkkiä katsottuna vauras kirkonkylä. Siellä on kaikki tarvittavat palvelut. Keskusliikkeet ovat rakentaneet suuret marketit. Kaupungissa on iso terveyskeskus ja tietyt pankkeja ja vakuutuslaitoksia sekä paljon pieniä erikoisliikkeitä. Maasto on tasaista metsää kauniin joen rannalla. Siistit omakotitalot sulautuvat hyvin maastoon.

Ivalo ja Nellim, Inarin kylä

Seuraava kohteemme oli Ivalo, Inarin kunnan hallinnollinen ja kaupallinen keskus. Kylä sijaitsee kauniin Ivalojoen rannalla, tasaisella mäntykankaalla. Kylä on tyyppillinen kirkonkylä, jos-

ta löytyvät marketit, baarit ja pankit ja tietysti, koska Lapissa ollaan, myös matkamuistomyymälät.

Tutustumisen Inariin jatkui Nellimin (Nellim tai Nellimö) kylästä, jonne sodan jälkeen siirrettiin Petsamon alueen kolttsaamelaiset ja karjalaiset. Sieltä erämaasta kolttien lapset vietiin syys- ja kevätlukukauden alussa Ivaloon kouluun. Saamenkielentaitoisista, alkuun täysin ummikoista heidät sitten kasvatettiin suomenkielisiksi ja luterilaisiksi Suomen kansalaisiksi.

Nykyään Nellimin kylässä on noin 200 asukasta, joita palvelee idyllinen kyläkauppa Emma ja Elli. Kauppa sijaitsee kauniilla paikalla Juurusjärven rannalla. Kaupasta löytyy lähes kaikki välttämätön: polttoainetta, lotto ja veikkaus, jopa Iltasanomat(!), mutta ennen kaikkea iloiset, lapinmurretta puhuvat myyjät.

Kaupasta tie jatkui kohti rajavartioasemaa, jonne matkaa kertyy noin kahdeksan kilometriä. Tie korjattiin, ja Paatsjoen yli johtava silta rakennettiin, vaikka muun muassa Ville Komi ja Heidi Hautala aikoinaan viettivät siellä kesänsä puihin sidottuina. Sillan takaa alkoi rajavyöhyke. Ihailtuamme aikamme jokea ja kauniita maisemia jouduimme palaamaan takaisin.

Paluumatkalla tutustuimme Pyhän Kolminaisuuden (ekumeeniseen) ortodoksisen kirkkoon, Nellimin kirkkoon. Erämaassa kauniin mäntyä kasvavan mäen päälle noin 20 vuotta sitten rakennettu kirkko on tehty Petsamon Yläluostarin kirkon vanhaa osaa esikuvana käyttäen. Kirkossa on erittäin kauniita ikoneja, ja se on kaikkien kirkkokuntien käytettävissä.

Saariselän tunturikylä

Saariselän tunturialue Inarin kunnan alueella on täysin puutonta korkeaa tunturimaisemaa. Tunturin kupeeseen on rakennettu valtavat hotelli- ja matkailutilat. Rakennuksia on valtava määrä. Sieltä löytyy hotelleja, yökerhoja, kylpylä sekä kirkko, joka on erityisesti

hääparien suosiossa.

Tällä hetkellä alueella on 25 000 vuodepaikkaa, ja laajentaminen jatkuu. Paikalle suunnitellaan kahdeksankerroksista hotellia. Käyntimme aikana paikka vaikutti vielä kovin hiljaiselta, mutta varsinaisen ruska-aika olikin vielä edessäpäin. Matkaa Rovaniemelle 4-tietä etelään on 260 kilometriä ja pohjoiseen Ivaloon 30 kilometriä.

Tien varrella, Saariselän matkailukeskuksen läheisyydessä on muistomerkki paikassa, jossa venäläiset partisaanit tappoivat sodan aikana Oulun piispan autonkuljettajan sekä kaksi sairaanhoitajaa.

Saariselällä sijaitsee Kaunispään tunturi. Se on yli 500 metriä korkea yksinäisellä paikalla oleva puuton tunturi. Sen laelta on mahtava näköala: joka suunnassa näkyy vain autiota erämaata. Lähimmät tunturit siintävät kymmenien kilometrien päässä.

Erällä rinteellä on hiihtohissi ja korkeimmalla kohdalla huolto- ja kahvilarakennus. Paikalla on aina kova ja kylmä tuuli. Voi vain kuvitella, millaista siellä on talvella! Tunturin juurella on muutama hirsimökki. Tontteja kaupataan 100 000 euron kappalehintaan.

Inari on pieni ja vaatimatonta kylä Ivaloon verrattuna: muutama kauppa, huoltoasema ja tietysti matkamuistomyymälä. Kylä on nelostien varrella, Inarin järven rannalla. Tie pohjoiseen jatkuu jonkin matkaa rannan suuntaisesti. Ranta on karua, ja saaria on paljon, joten varsinaista ulappaa emme nähneet.

Matka Kaamaseen kulki melko tasaisen tunturialueen kautta. Tie on hyvä, mutta liikennettä oli todella vähän. Kaamasesta tie erkani kohti Kangasniemeä. Maisema muuttui, metsä loppui, paikoitellen oli vielä kitukasvuista koivua. Jonkun matkan kuluttua koivukin loppui, ja maasto oli tasaista suota kymmenien kilometrien matkalla.

Erkki Poutanen

Jatkuu...

Napapiirillä sijaitsee muistomerkki, joka on pystytetty venäläisten partisaanien uhreille. Kuva Erkki Poutanen.

Nellimin ortodoksinen kirkko on vihitty vuonna 1987 rukoushuoneeksi ja vuonna 1988 kirkoksi. Erittäin kaunis kirkko on kaikkien kirkkokuntien käytössä. Nellimissä asuu inarinsaamelaisia, kolttsaamelaisia ja suomalaisia, joten kylää kutsutaan myös kolmen kulttuurin kyläksi. Kuva Erkki Poutanen.

Matkalla perunan nopontaan Airi Vihavaisen johdolla.

Jo Karjalan kunnaille syksy saa... Hiitolan Pitäjässeuran syysmatka sin kottii Karjalaa

”Jo Karjalan kunnaille syksy saa, ja koivuista lehdet pois putoaa”, lauloimme matkassamme lokakuun ensimmäisenä viikonvaihteena kohti kotiseutuamme Hiitola. Matkaan oli lähtenyt pikkubussillinen hiitolaisii sekä muutama ”ulkohiitolainen”, joiksi mukana olleet satakuntalaiset ristittiin.

Jo viisi kesäkuukausina tehtyä matkaa oli tänä vuonna takanapäin, mutta syksyllä tehdyllä ruskamatkalla on myös oma viehätyksensä, joka saa melkein pä samat porukat mukaan vuosi vuoden jälkeen. Taas kerran saimme uhkaavista sääennusteista huolimatta viettää matkamme kauniissa säässä, eräskin matkalainen kertoi kastuneensa vain kerran, silloinkin saunareissulla.

Ruska-aika oli parhaimmillaan, lehtipuut hehkuivat keltaisen, oranssin ja punaisen väreissä auringon niihin paistaessa. Lukuisat karpalo- ja sienikauppiat teiden varsilla markkinoivat ohikulkijoille luonnonantimia. Tähän aikaan vuodesta on turisteja enää vähänlaisesti liikkeellä.

Aivan selkeästi kotiseutumme oli vaipumassa talvihorrokseen herätäkseen taas eloon keväällä, kun Karjalan kansa muuttolintujen tavoin pyrkii omille kotianhuvilleen. Säpinää kulmakunnille tuovat kesäisin myös lukuisten uusien datsojen asukkaat.

Turistien vähyden huomasi erikoisen selkeästi menomatalla Viipurissa, kun kauppiat yrittivät meille tyrkyttää jos jonkinlaista tavaraa. Jo tutuksi tulleet lasten kanssa kerjääjät kävellä pampussit perässä ja puistiit lapsille maitorahaa. Ja auta armias, jos ei euroja hellynyt, muuttui kaunis rouva hetkessä kakka-ämmäksi.

Tyrkyllä oli jos jonkinmoista tarpeellista ja tarpeetonta. Miesväki kertoi heille yritetyn myydä kevytpotenssilääkettäkin. Heidän ihmetelyään, mitä se sellainen oli, oli kauppias kertonut heille, ettei se ihan tositoimiin riittäisi, mutta saisi näyttämään uimahousuissa hyvältä.

Karjalan tiet ovat edelleen surkeassa kunnossa. Viipurista kohti Pietarin tietä lähtiessämme oli tie poikki ja kiertotiellä ajaessamme emme olleet ihan varmoja, olisiko sitä voinut edes tieksi kutsua. Hiitolan kohdalla tosin tietä lanattiin, ja se oli paikoin ihan ajettavassa kunnossa.

Majoituspaikkamme olivat tällä kertaa Käkisalmessa ja Viipurissa. Perillä ruokailun ja saunomisen jälkeen kului ilta mukavan yhdessäolon merkeissä seuraavan päivän ohjelmaa suunnitellussa. Kaikki odottivatkin sitä jännittynein mielin, olimmekan silloin menossa Hiitolaan.

Tontin Kari mietti ankarasti, miten hän saisi

entisessä ”kotitalossaan” tuntemattomien asukkaiden kanssa ajan kulumaan. Meitä Tattarin tyttöjä puolestaan askarrutti, mimmoisen peruna- ja omenasadon saisimme korjata. Maurilla ja Reinolla oli luvassa privaattikiertos paikallisella taksilla tulkiinaan ihana Nina-mummo.

Alkuperäissuunnitelmasaan ”ulkohiitolaiset” olivat aikoneet viettää päivän Käkisalmea katsellen, mutta mukava seura muutti heidän suunnitelmansa. Niinpä koko porukalla matkasimme lauantaina kohti Hiitola.

Yllätyksellinen päivä Hiitolassa

Hiitolan rajan ylitettyämme virittäydyimme herkkään tunnelmaan laulamalla Ritva Tillqvistin sanoittaman Hiitolan kaipuu –laulun, joka ajatuksissa vei meidät jo kotipihaan... Kerrotaanhan siinä muun muassa: ”Kotikumulla hiljaa nyt seison, pihan auton eessäni nään, ei enää tuulessa heilu kullankeltaiset tähkäpäät.”

Veijalan kylässä Mäkeläisen tiluksien kohdalla näimme heidän pihamäntynsä oksassa liehuvan Ässälipun, jonka jälkipolvet viime kesän matkalla sinne virittivät. Esittelimme ylpeinä paikkoja ”ulkohiitolaisille”. Erikoisesti heitä kiinnosti, mitkä olivat Suomen aikaisia rakennuksia, näyttivähän kaikki ensisilmäykseltä y-

tä kurjilta. Kohta he oppivat erottamaan ränsistyneenkin ryhdikkäät esi-isiemme rakentamat talot.

Jokaisella matkalla alkaa Hiitola-päivämme menneitä sukupolvia kunnioittaen, niin nytkin. Sytytimme kynttilät kirkon ja hautausmaan muistomerkillä ja lauloimme Maa on niin kaunis. Myös hiitolaisten sankarivainajien muistomerkille veimme kynttilät... He antoivat henkensä, että me saisimme elää.

Ajaessamme kohti Hiitolan asemaa vilkutimme Hännilän kartanoon johtavan koivukujan kohdalla terveiset kartanon nuorelta isännältä Harrilta.

Saavuttuamme asemalle lähti Tontin Kari kohti Raivattalassa olevaa kotitaloaan, johon oli sopinut visiitin sen nykyisten asukkaiden kanssa. Turhaa oli Karin jännäminen, miten saisi ajan siellä kulumaan, sillä venäläinen vieraanvaraisuus tuli todettua useaan kertaan päivän aikana. Isäntäväki kestisi häntä ”ko piispaa pappilassa”. Ylpeinä he kuljettivat Karin myös melkein pä jokaisessa naapuritalossa, ja tietysti jokaisessa paikassa vieraanvaraisesti tarjottiin perinteisiä venäläisiä herkkuja. Eipä ihme, että kello-najassakin meinas tulla pien’ hairinko.

Edes ruokailun ajaksi ei perheen pikkuväki ollut meinannut maltaa irrottaa

käsiään Karilta tuliaisiksi saamistaan sähkömailoista. Päivä oli ollut napakymppi, ja aika oli loppunut kesken. Tosin Kari sanoi: ”Onneksi aika loppui, sillä pian olis suolakurkut tupannu jo korvistakin ulos.”

Sadon korjuuta

Lopot porukasta suuntasi matkansa kohti Tiurulaa, Laurolaa ja Nehvolaa.

Savolaisen tyttöjen askeleet johtivat kohti Laatokan rannassa olevaa kotipihaa aikomuksenaan myös uida ja siten ammentaa Laatokan laineilta voimavaroja talven varalle. Taimi oli uskaltanutkin kastamaan Miljan tyytyessä vain kuuntelemaan rannalla kylmään veteen puhtaaneen pikkusiskonsa kiljahtelua.

Matkamme jatkui kohti Kilpolansaarta. Siellä rakenteilla oleva hotelli näytti olevan edelleen pahasti kesken. Ajellessamme eteenpäin näimme talojen omenapuissa runsaasti hedelmiä ja ajatuksissamme korjasimme jo Nehvolasta omena- ja perunasatoamme.

Kuljettajamme Petteri yritti Uiton salmen sillalla saada katiskalla kallaa, tovin kuluttua nostettiin pyydys takas auton perrää, saaliitta jäätiin.

Sitten odotimme jo malttamattomina Kustaan päivänä istutettujen perunoihe noppomista. Iloinen talkooporukka suuntasi kulkunsa kohti pitkän heinän vallassa olevaa istutuspaikkaamme. Huolellisesta etsinnästä ja kaivelusta huolimatta emme löytäneet ainoatakaan perunaa. Paikka risteili myräränkoloja, ja arvelimmekin perunoiden joutuneen jo parempiin suihin.

Suuntasimme kulkumme kohti sukumme vanhaa paikkaa, tarkoituksenamme oli kerätä keväällä runsaasti kukkineen omenapuun sato talteen. Myös siellä saimme kokea pettymyksen. Lienevätkö paikalliset keränneet ”meijä” omenat vai mihi lie joutuneet, sillä ensimmäistäkään ei näkynt puus eikä maas? Täytynee anoa katokorvauksii... Heikoista sadoista huolimatta talkootarjoilut maistuivat luonnonhalmassa, ja mieliala oli huoleton ja iloinen.

Ilta mökkikylässä sujui

taas rattoisasti, ruokailun jälkeen saunaa, makkarat kihisivät kiukaalla, tunnelma tiivistyi. Valmistauduttiin illan juhllisuuksiin, olihan seuramme kunniapuheenjohdaja täyttänyt vähän aikaa sitten vuosia, ja se antoi aihetta pieniin samppanjakekkereihin. Mauri myhäili tyytyväisenä pöydän päässä kuunnellessaan monien matkalaisten pitämiä maljapuheita.

Kuulimme myös, kun Kari lauloi meille ”Balladin Hiitolalle”, joka alkaa sanoin: ”Oi, koti Hiitolan rakkain, kun jälleen näen mä sun...” Aihe ja sanat lauluun olivat syntyneet silloin, kun Kari ensimmäistä kertaa oli kävellyt Hiitolan asemalta Raivattalaan isänsä kotialoa kohti ja miettinyt kulkiessaan, minkälaiset mahtoivat olla isän ajatukset, kun hän yli 50 vuoden taun jälkeen ensimmäistä kertaa oli lähestynyt taloa, jossa oli viettänyt lapsuutensa ja nuoruutensa. Laulu kertoo myös siitä, kuinka paluu juurille oli herättänyt jo vuosikymmenten saatossa haalenneet muistot uudelleen kirkkaina mieleen.

Kotitalon eteläistä horisonttia hallitsee Linnavuori, ja laulu päättyykin säkeisiin: ”... ja Linnavuori, jylhä kaunis luonnoltaan, se seisoo yhä ylpeänä paikallaan, kuin muistaen tuon ajan sen, mä jonka kerran luonaan vietin nuoruuden.”

”Sellanen ol’ Viipuri...”

Kolmas matkapäivä vietettiin Viipurissa, samat kauppiat taas kimpussa kuin menomatkalakin. Iltaa vietettiin ”pyöreän tornin hämärässä, seurassa niin hilpeässä”. Yllättävän rauhallinen oli Viipuri iltamyöhäisellä palatessamme porukalla maljapaikkaamme.

Hyvissä ajoin seuraavana aamuna lähdimme paluumatkalle, ja jälleen ennätysvauhdilla päästiin molempien tullien läpi. Matka oli taas onnistunut, ja innolla suunniteltiinkin heti uusia reissuja: talvella Lappiin ja kesällä Karjalaan. Toivottavasti nähhää näis tai muis merkeis. Saavuttuamme tänne Satakuntaan tuumailin, että kaikha myö ollaa täl’ hetkel’ niitä ”ulkohiitolaisii”.

Raija Laaksonen

Milja Mäkinen ja Taimi Bergendahl muistomerkillä Hiitolan kirkolla.

Iloisia matkalaisia, suuntana Hiitola.

Valamo kohenee

Valamon luostarisaaren maataloutta kohennetaan suomalaisin voimin

Valamon luostarisaari tunnettiin ennen sotia hyvin hoidetuista puutarhoistaan, maataloudestaan ja erityisesti kirkoistaan ja skiitoistaan. Sotien aikana ryöstetyt rakennukset ja puutarha jäivät oman onnensa nojaan, ja kulttuurihistorialliset rakennukset pääsivät rapistumaan neuvostotasavallan ateistisuuden vuoksi.

Valamossa on tällä hetkellä noin 300-400 asukasta. Kun luostarisaari ennen tuotti elintarvikkeita myyntiin, niin nykyään joudutaan turvautumaan mantereen puolen tuotantoon. Saarelle ostetaan ruokaa lähinnä Sortavalasta. Lapsuusaikani muistoista nousevat päällimmäisiksi isäni Lahdenpohjan ja Sortavalan markkinamatkoilta tuomat maukkaat Valamon omenat. Munkkien puutarhanhoitoon oli jalostuksineen kaikkineen tunnustetusti korkeatasoista.

Karjalan Humanitaarinen Tuki ry on lähtenyt kehittämään Valamon maataloutta yhdessä Suomen ulkoasiainministeriön ja Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksen kanssa. Hanke on käynnistynyt jo vuonna 1995, mutta käytännön toimiin paikan päällä on päästy vasta viime vuosina. Projektin vetäjänä toimii suomalainen Markku Parviainen.

Valamon luostarin maataloudesta vastaa paikallinen talousjohtaja Jevgeni Muhin.

Tarkoituksena on saada tämän vuosikymmenen aikana noin 60 hehtaaria peltoa viljelykuntoon. Tehtävä on hyvin haasteellinen, sillä metsittyneet pellot on ensin raivattava ja tasattava ja lopuksi salaojitettava. Viljelyksessä on jo raivatuilla alueilla perunaa, lanttua ja kaalia.

Lehmiä on parisenkymmentä, minkä lisäksi on pienkarjaa. Maidon ja kananmunien tuotannossa aletaan saavuttaa omavaraisuus. Oman lisänsä työssä ja ruokatarvikkeiden tuotannossa antaa oma kalankasvattamo.

Saarella käy vuosittain lähinnä kesäaikaan yli 100 000 turistia, joiden ravitsemiseen menee melkoinen osa elintarvikkeista. Mutta kävijät jättävät vastaavasti valuuttaa saaren ylläpitoon ja kehittämiseenkin.

Tulevaisuuden näkymiä

Karjalan Humanitaarinen Tuki ry:n puheenjohtaja

Seppo Kotaniemi totesi elokuussa Valamon saarella tekemästään tarkastuskäynnistä: ”Salaojitus on tuonut suuren hyödyn. Noin 25 hehtaaria on jo valmiina viljelyyn, ja ensi kevääseen mennessä olisi tarkoitus saada pinta-ala kasvamaan jo 30 hehtaariin. Pitkän tähtäimen suunnitelmana on saada 60 hehtaaria täyteen vuoteen 2011 mennessä, jolloin luostari olisi omavarainen.”

Ennen sotia luostarilla oli käytössään 180 hehtaaria peltoa, johon tosin kuuluivat mantereella sijainneet kolme maatila. Luostarin nykyinen johto on ollut tyytyväinen projektin tuottoon, joskin työtahti on ”hengästyttänyt” luostarin väkeä.

Suomen ulkoasiainministeriöstä saadaan rahaa vielä ensi vuonna, mutta sitten on luostarin otettava täysi vastuu viljelyksistä. Pelto kapasiteettia on saarella runsaasti, mutta tietoa ja taitoa sen hyväksikäyttöön ei juurikaan ole. Omavaraisuus olisi tärkeää saarelle.

Luostarisaaressa käskyt antaa kirkko. Maatalouden johdossa on kaksi munkkia, joiden näkemykset tuotantosuunnista eriyvät toisistaan. Selvää suunnitelmaa pellon käytön osalta heillä ei ole. Tärkeää olisikin, että näkemykset olisivat yhtenäisiä luostarin sisällä. Se helpottaisi neuvonantajien työtä sekä peltojen täysipainoista käyttöä. Työn tekemisen tahto on kova, mutta ilman suunnitelmallisuutta se on lähes hyödytöntä.

Troitskin piispan kiitos

Venäjän ortodoksisen kirkon Moskovan patriarkaattiin

Suomalaisten tietotaitoa ja konkreettista kehitysapua on viety Valamon luostarisaarelle jo yli 10 vuoden ajan. Lahjoituksena kansalaiskeräyksen kautta saatu, runsain lisälaittein varustettu, uusi traktori Valtra A85 luovutettiin Valamon luostarille 28.2.2005 Valtra Oy:n traktoreita. Kuva Seppo Kotaniemen kokoelmasta.

Aurinkoisella Laatokalla maatalousprojektin työnjohtaja, Valamon suomalainen pehtori Markku Parviainen (oik.), Valamon luostarin talousjohtaja Jevgeni Muhin, Karjalan Humanitaarinen Tuki ry:n hallituksen jäsen ja Valamo-projektin vastuuhenkilö, seurakuntaneuvos Päiviö Turtiainen ja Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksen lehtori Iikka Minkkinen. Kuva Seppo Kolehmainen kokoelmasta.

kuuluvan Kristuksen Kirkostumisen Valamon luostarin pääpappi, Troitskin piispa Pankratij on lausunut Karjalan Humanitaarinen Tuki ry:lle seuraavanlaisen kiitoksen suomalaisten toimista Valamon luostarin maatalouden kehittämisprojekteissa.

”Suomen ulkoasiainministeriö on tukenut projekteja, jotka liittyvät Venäjän Kristuksen Kirkostumisen Valamon luostarin talouden uudelleen rakentamiseen.

Valamon luostarin sijainnista johtuen ilmastolliset olosuhteet ovat samoja kuin Suomessa. Siksi juuri suomalaisten neuvot ovat tarkoituksenmukaisia ja soveltuvat parhaiten.

Edellisten vuosien projektit yhdessä Suomen Karjalan Humanitaarinen Tuki ry:n kanssa ovat tuottaneet hyviä tuloksia. Vihannes- ja heinäsadot Valamon saarella ovat nousseet. Kuitenkin on vielä paljon keskeneräisiä asioita. Muun muassa erit-

täin tärkeäksi määritelty rooppalainen maatalouden huonokuntoisten märkien peltojen ojittaminen. Sen vuoksi Valamon luostari on erittäin kiinnostunut jatkamaan yhteistyötä, jotta eu-

Teuvo Ahokas

www.karjalanhumtuki.fi:n sivuilta poimittua:

Karjalan Humanitaarinen Tuki ry (www.karjalanhumtuki.fi) on vuonna 1995 perustettu puolueeton ja sitoutumaton, vapaaehtoisvoimin toimiva kansalaisjärjestö, jonka tavoitteena on tukea henkistä, kasvatuksellista ja taloudellista uudistuskehitystä Suomen lähialueilla. Toiminnan painopiste on Venäjällä Laatokan Karjalan alueella.

Valamon luostarisaarelle lahjoitettiin vuonna 1995 Sisu-traktori, Keski-Suomen Maaseutukeskuksen ja Karjalan Humanitaarisen Tuen yhteistyönä Valmet 604-traktori ja joukko maatalouskoneita. Koneiden vuosittaiset huoltotyöt ja käyttökoulutukset jatkuivat vuoteen 2003, jolloin Valamon luostari lähestyi KH Tuki ry:tä kirjeitse ja toivoi vanhan traktorin peruskorjausta sekä uutta traktorilahjoitusta.

Kirje sai yhdistyksen valmistelemaan projektisuunnitelman, johon sisällytettiin vanhan kaluston kunnostus, uuden traktorin lahjoitus, koneiden käyttöönotto- ja huoltokoulutus sekä peltoviljelyn neuvonta ja opetus. Vanhan Valamon luostarin elintarviketuotannon kehittäminen eli lyhyemmin Valamo II-projekti käynnistettiin vuoden 2004 alussa. Tällä hetkellä vauhdissa on jo Valamo III-projekti, jonka myötä Valamon peltoviljelyn tehostaminen jatkuu vuoden 2009 loppuun.

Karjalan Humanitaarinen Tuki ry järjestää vuoden 2008 aikana 4-5 lasten ja nuorten leiriä Laatokan Karjalassa. Sortavala ja Vitele ovat jo aiemmilta vuosilta tuttuja leiripaikkoja, ja tämän kesän uusiksi leiripaikkakunniksi on valittu Värtsilä ja Suojärvi.

Leirien toteutuksesta vastaavat paikalliset kasvatus- ja opetusalan ammattilaiset. Karjalan Humanitaarisen Tuen edustajat ovat mukana leirien suunnittelussa ja valvovat paikan päällä leirien kulkua.

Suomen opetusministeriöltä saatu avustus kattaa 80 prosenttia leirien kuluista. Loppurahoitus kootaan talkootyöllä sekä yritysten, järjestöjen ja yksityisten tukijoiden lahjoituksin.

Karjalan tasavallan virkavaltaelinten virallinen palvelin kirjoittaa:

Moskovan ja koko Venäjän Patriarkka Aleksii II (Venäjän ortodoksisen kirkon johtaja) toimitti 18.9.2007 Valamolla Jumaläidin Smolenskin ikonin kunniaksi perustetun skiitan elvytetyn kirkon vihkiäiset. Patriarkka totesi, että uusi kirkko on kauniimpi kuin talvisodan 1939-40 kuukausina tuhoutunut. Hän korosti, että kirkon sisäisten seinien kuvitus on omistettu venäläissoittureille, jotka olivat uhranneet taisteluissa uskonsa ja kotimaansa puolesta kaikkein kalleimpansa – oman elämän. Kaatuneiden sotilaiden nimiä tullaan mainitsemaan jumalanpalveluksissa Smolenskin skiitassa.

Aleksii II kiitti Valamon munkkiluostarin ystäviä, joiden tuella skiitta rakennettiin uudelleen. Hän jakoi kirkollispalkinnot lahjoittajille. Luostarin pääpappi Troitskin piispa Pankratij sai Patriarkan käsistä Daniil Moskovalaisen II asteen kunniamerkin jalon toimintansa 20-vuotispäivän merkeissä.

Kiinteistökaupat Venäjällä ja Suomessa

Suomessa on kritisoitu paljon sitä, että venäläiset saavat vapaasti ostaa suomalaisia kiinteistöjä, mutta suomalaisilla ei ole vastaavaa oikeutta Venäjällä. Toinen vielä syvemmän kritiikin aihe on se, että kansainvälisten säännösten mukaan suomalaiset yhä omistavat pakkoluovutetulle alueelle jääneet kiinteistönsä. Kuitenkin Venäjä on käyttänyt ja hyödyntänyt näitä kiinteistöjä yli 60 vuotta ilman korvausta, eikä se mahdollista suomalaisten paluuta omille kotikonnuilleen.

Kiinteistökauppa Venäjällä on ollut enemmänkin salatiedettä. Suomalaiset eivät tiedä, olisiko heillä Venäjällä osto-oikeutta vai ei ja millainen heidän juridinen asemansa olisi.

Tähän pulmaan Suomen ja Venäjän oikeusministeriöt ovat yhteistyössä tehneet verraten selkeät opaskirjaset. Venäjällä yhteistyösopuolena on ollut Federaation rekisterilaitos ja Federaation kiinteistökatasterivirasto (katasteri = rekisteri).

Suomalaisille tarkoitetussa oppaassa 'Kiinteistön hankinta Venäjällä' ei kerrota kaiken kattavasta korruptiosta tai omistamisen epävarmuudesta, mutta vähintään rivien välistä voi lukea, ettei kaikki ole vielä täysin luotettavaa ja selkeää. Kiinteistöalan kehittäminen on kesken.

Oppaassa kerrotaan, etteivät Venäjän maalaan mukaan ulkomaiden kansalaiset, kansalaisuudettomat henkilöt eivätkä ulkomaiset oikeushenkilöt voi omistaa kiinteistöjä raja-alueilla eikä muilla Venäjän lainsäädännössä erikseen määrätyillä alueilla. Melkein samaan hengenvetoon sanotaan, ettei Venäjän federaation presidentti ole vielä toistaiseksi vahvistanut raja-alueiden luetteloa.

Muilta kuin rajavyöhykkeiltä, joiden rajat on määritelty, ulkomaalainen voi kiinteistöjä ostaa ja rekisteröidä, mutta on selvää, että kauppaan liittyy suuri riski, koska vielä ei voi tietää, sijaitseeko kyseinen kiinteistö raja-alueella. Jos sijaitsee, rahat ovat menneet ja takaisin tuskin tulevat.

Suomen Maanmittaushallitus on konsultoinut Venäjää kiinteistöihin liittyvien rekisterien rakenta-

misessa. Periaatteessa tällainen naapuruusapu on hyvin suositeltavaa. Sitä kuitenkin useimpien suomalaisten evakkojen on mahdotonta hyväksyä, että oman maan viranomaistaho neuvoo naapurimaassa, kuinka juuri meidän omistamiimme kiinteistöjä rekisteröidään Venäjän omaisuudeksi ja venäläiseen rekisteriin. Sellainen työ on häpeäksi suomalaiselle viranomais- taholle. Isänmaata ei pidä myydä rahasta.

Laukkanen huolestunut

Suomalaisten ja venäläisten kiinteistöjen osto-oikeus on huolettanut myös Karjalan Liiton puheenjohtajaa, kansanedustaja Markku Laukkasta, joka on jo 31.7.2007 tehnyt kirjallisen kysymyksen hallitukselle. Kysymyksen ydin kuului: "Onko hallitus suunnittelemassa toimia, joilla rajoitetaan EU:n ja ETA-alueen ulkopuolisten yritysten ja kansalaisten kiinteistöjen ostamista Suomesta tai edellytetään vastavuoroisuutta ja samankaltaista käytäntöä kiinteistökauppoihin Suomen sekä EU:n ja ETA-alueen ulkopuolisten maiden välillä?"

Oikeusministeri Tuija Brax vastasi, että aikaisemmin on ollut ulkomaalaisrajoitteita, mutta ne on poistettu: "Edellä todetun oikeudellisen kehityksen seurauksena on tapahtunut asteittainen luopuminen kiinteistöjen hankinnan rajoittamisesta. Tätä taustaa vasten olisi oltava varsin painavia perusteita - myös perustuslain näkökulmasta - sille, että rajoituksiin palattaisiin lainsäädäntötoimenpitein."

Oikeusministeri jatkoi: "Kysymyksessä viitattua venäläisten yritysten ja yksityisten lisääntynyttä kiinteistöjen hankintaa ei sinänsä voi pitää perusteenä, joka aiheuttaisi vakavia taloudellisia, yhteiskunnallisia tai ympäristöä koskevia alakohtaisia tai alueellisia vaikeuksia. Päinvastoin, ulkomaisilla investoinneilla on myös erittäin myönteisiä vaikutuksia alueiden taloudelle."

Kysymyksestä ja vastauksesta voidaan havaita, että venäläiset ja muut EU:n ja ETA:n ulkopuoliset maat eivät ole aiemmin kuulu-

neet vapaan kiinteistöoston piiriin, mutta nyt kuuluvat. Tällainen kehitys hämmästyttää, koska siitä puuttuu esimerkiksi Venäjän osalta vastavuoroisuus. Miksi Suomi on jälleen lähtenyt luovuttamaan ilmaiseksi oikeuksiaan?

Miksi Suomeen halutaan?

Miksi venäläiset sitten ostavat Suomesta kiinteistöjä? Kysymys on varmasti monitahoinen. Monet suomalaiset sanovat tunnistavansa kolme motiivia: rahojen sijoittaminen turvalliseen länsimaahan pois Venäjän hallinnon ulottuvilta, rahan

pesu sekä majoitus- ja tukikohtien valmistelu.

Rahan pesu Suomen kautta oli 1990-luvun alussa erityisen suurta. Rahanpesu jatkuu edelleen. Venäjän talouden harmaata osuutta ei kukaan osaa sanoa. Monien arvioiden mukaan se on suurempi kuin virallinen talous. Korruption sanotaan olevan suurempaa kuin koskaan aikaisemmin.

Huolestuttavin piirre venäläisten kiinteistöostoissa Suomessa ei vielä ole niiden määrä. Huolestuttavinta on se, että venäläiset usein ostavat esimerkiksi lomamökkialueita tai vastaavia massamajoitukseen sopivia alueita. Hinta ei ole tärkeä tekijä, ei myöskään rakennusten huippukunto. Usein näiden rakennusten käyttäjä jää sängen alhaiseksi, mutta se ei näytä kovinkaan paljon huolestuttavan omistajaa.

Eräiden sotilashenki-

löiden käsityksen mukaan nämä kiinteistöt soveltuvat sängen hyvin maahantulojoukkojen majoitustarpeisiin. Jonkin ajan kuluttua Venäjällä on koko eteläisen itärajan kattava majoitusverkosto, johon kuljetuskalusto ja taisteluvälineet saadaan hyvin nopeasti.

Evakkosisarusket "kiinteistökapinaan"

Oppaan mukaan kiinteistöostolle on kutakuinkin selvät raamit. Ostaminen sisältää kuitenkin suuren epävarmuuden. Ehkä tilanteen voisi kiteyttää siten, ettei mikään ole niin varma kuin epävarma. Omistamisen varmuus on yhtä epäselvää kuin savolainen tien neuvominen. Ei siten ole ihme, että Suomessa on puhattu adresseja ja joukkodemonstraatioita vaatimaan tilanteen vakauttamista.

Ensimmäiseksi suomalai-

set haluavat päästä vapaasti omille maille ja saada ne takaisin. He haluavat myös vapaan osto-oikeuden venäläisiin kiinteistöihin. Raja-alueiden luettelon määrittäminen voi olla puhdasta mielivaltaa, joka estää jopa omien maitten ostamisen. Sinänsä itseltä väkivalloin viedyn oman maan ostaminen on järjetöntä ja antaa maat vieneelle taholle täysin väärän signaalin.

Jopa eräs verraten ikään- tynyt evakkosisarusparvi on kapinan partaalla ja miettii, ryhtyisikö organisoimaan koko maan kattavaa kapi- naliikettä ja demonstraatiota kiinteistöasioiden korjaamiseksi. Olisihan se komeaa, kun nuoruuden iän ohittanut sisarusparvi pyyhältäisi banderollit liehuen mahtavan joukon edessä eduskuntatalon portaille vaatimaan oikeutta.

ProKarelia ry

Hiitolan kirkko

Liisa Koistinen löysi hiljattain eräästä pääkaupungin postikortti- ja -merkkiliikkeestä näin komean kuvan Hiitolan kirkosta. Kuvassa ei ollut mitään tietoa kuvan ottajasta eikä siitä, milloin kuva on otettu ja mistä tilaisuudesta mahtaa olla kyse. Tietäisiköhän joku lukijoista?

Eskon puumerkki

Kurkijokelaiskaskuja

Kurkijoen mies meni nimismies Onni Kososen luo jollekin asialle. Tulija oli kova mällinpurija ja jauhoi sitä asialla olles- saankin. Nimismiehen huoneessa hän ruiskautti

nurkkaan sylkyastian vie- reen pitkän syljen. Koson- nen vilkaisi rilliensä alta, vetäisi papereitaan syrjään ja ärjäisi miehelle: "Syl- je p-le tuohon pöydälle äläkä nurkkiin, mistä sitä ei saa poiskaan kaavituk- si!" Kurkijokelainen nro 3/1950.

Tarton rauha solmittiin 14.10.1920

Mielestäni 14.10.1920 on Suomen historian toiseksi merkittävin päivämäärä. Tärkein on 6.12.1917, jolloin Suomi julistautui itsenäiseksi valtioksi. Tarton rauhassa saimme sovituksi Neuvosto-Venäjän kanssa itsenäiselle Suomelle tärkeän rajan itään ja etelään. Kun vielä oli solmittu hyökkäämättömyyssopimus Neuvostoliiton ja Suomen välille, sai kansamme käydä rakentamaan rauhallisin ja toiveikkain mielin tätä isänmaata, joka oli viimeinkin saanut omat ja tunnustetut rajat.

Neuvottelut rauhansopimuksen aikaansaamiseksi olivat sitkeitä. Suomen valtuuskuntaa johti Juho Kusti Paasikivi, ja nämä neuvottelut käytiin pääosin Tartossa Virossa. Neuvottelut alkoivat kesäkuun 12. päivänä päättyneen rauhankonferenssin tuloksena, ja se johti aluksi 13.8.1920 solmittuun aseleposopimukseen.

Rauhanneuvotteluissa sovittiin muun muassa, että Venäjä luovuttaisi Suomelle

Petsamon alueen ja Suomen tuli poistaa sotajoukkonsa Repolan ja Porajärven kunnista. Monien yksityiskohdista lisäksi sopimukseen tulivat kohdat Suomenlahden eräiden saarien sotilaallisesta neutralisoinnista, ja siinä myös sitouduttiin myötävaikeuttamaan Suomenlahden ja koko Itämeren sekä Laatokan sotilaallisen neutraloinnin aloittamisesta.

Tarton rauhansopimuksen tärkein anti oli se, että Suomelle silloin tunnustettiin sen historiallinen oikeus alueeseensa ja siten saatiin Neuvosto-Venäjän ja Suomen suhteet muodollisesti vakinaiselle kannalle.

Kuinka sitten kävikään

Maamme kehittyi vauhdilla itsenäisyyden alkuaikoina. Teollisuus ja kauppa alkoivat kukoistaa. Maamme silloinen johto oli tuudittautunut liikaa hyökkäämättömyyssopimuksen mukanaan tuomaan ”onnelliseen oloilaan”, koska jätti puolustus-

Tässä talossa solmittiin Tarton rauha 14.10.1920. Pihalla olevassa muistopaadessa kerrotaan tuosta historiallisesta hetkestä. Kuva on otettu kesäkuussa 2008.

voimat liian vähälle. Niitä ei katsottu paljontaan tarvittavan. Toisin kuitenkin kävi! Vuoden 1939 loppupuolella Neuvostoliitto alkoi vaatia Suomelta alueita Leningradin turvallisuuden takaamiseksi. Kun siihen ei suostuttu, sanoi itäinen naapurimme marraskuun loppupäivinä yksipuolisesti

irti hyökkäämättömyyssopimuksen ja rynnisti kahden päivän päästä Suomen rajojen yli kaikkia itärajan ylittäviä teitä pitkin.

Nyt voidaan jälleen pohtia, mikä arvo voidaan antaa tällaisille sopimuksille. Onko mitään otettu opiksi? Ja jos on opittu, niin riittääkö saatu oppi?

Tarton rauhansopimuksella pyyhkivät Neuvostoliiton johtajat p...n! Herättääkö se edelleen luottamusta? Miksi ei nykyinen Venäjä

oikaise Neuvostoliiton tekemiä Suomeen kohdistuneita suuria rikoksia? Tarton rauhahan rajat kunniaan!

Eino Vepsä

Mielipide

Törkeä ympäristörikos?

Turun Seudun Vesi Oy (TSV) tietää, miten saastunut Kokemäenjoki on. Miksi se ei julkaise tutkimuksiaan? Tämä on törkeä ympäristörikos, ja me tulemme juomaan tätä myrkyvettä.

Tässä on useimmat sen tutkimustulokset, ja ne ovat tänään yli kymmenkertaisia verrattuna Japanissa sattuneeseen Minamata-katastrofiin, joka oli maailman pahimpia ellei pahin. Alla olevassa on Pyhäjärvi-instituutin tekemä tutkimusjulkaisu, jossa on ollut mukana saksalainen tutkimusryhmä.

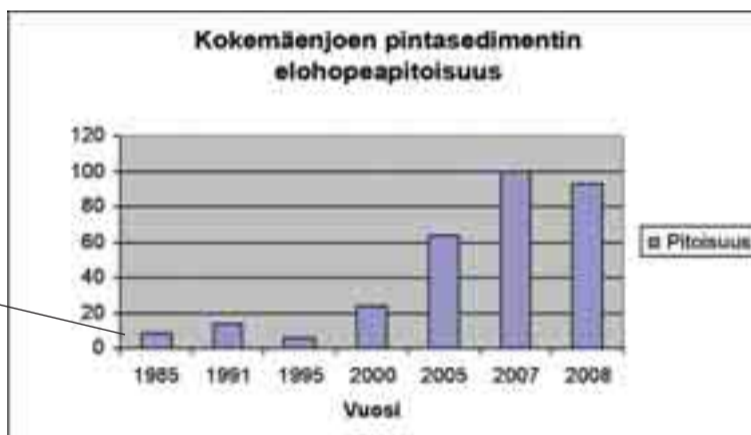
Huomatkaa, että viime vuonna TSV:n tutkimuksessa vedessä oli elohopeaa 100 mg/kg, mikä on noin 12-kertainen Japanin tapaukseen, jonka sanotaan tappaneen n. 2 000 ihmistä ja myrkytyksen saaneita oli n. 120 000. Lapsia oli paljon mukana, koska heidän elimistönsä on paljon herkempi elohopealle kuin aikuisen eli n. 10-kertainen. 100 mg/kg merkitsee n. 1 000 grammaa (= 1 kilo) kuorma-autolastissa!

Nyt on poliitikkojen aika puuttua asiaan! Eikö olekin? Muuten meidät myrkytetään. Kemiollinen puhdistus ei ole ratkaisu asiaan! Tutkimus on tehty viime heinäkuussa. Tutkimus muuten kävi Korkeimmassa Hallinto-oikeudessa (KHO), mutta ei kerinnyt mukaan valitukseen.

Huomatkaa, että pintasedimentti koskettaa suoraan

Näin myrkyllinen on Kokemäenjoki

Minamatassa elohopeapitoisuus oli 8,75 mg/kg

veteen. Kuinka on mahdollista, että vedessä ei ole lainkaan elohopeaa? Suuri osa pintasedimentin elohopeasta on metyyli muodossa, mutta sitä ei TSV:n mukaan saa tutkia. Nykyinen KHO:n antama lupa sallii juuri veteen liuenneiden myrkyjen menevän vesijohtoon puhdistamatta. Tämä on juuri vesiliukoista metyylielohopeaa, joka tuhoaa lasten aivot pieninäkin pitoisuuksina.

Eivätkö seuraavat katastrofit opettaneet suomalaisille mitään: Minamata-tapaus, Nokian tapaus, nykyinen kiinalainen lastenruoan myrkyttäminen muovin raaka-aineella, Pirkkalan tapaus? Japanilainen tohtori sanoo Minamata-tapauksesta: ”Tällaista ei saisi tapahtua maapallolla enää koskaan.” Mutta Suomessa on tapahtumassa.

Heino Kärkkäinen
insinööri

Minamata-tauti

Asetaldehydiä tuottavan teollisuuslaitoksen kemikaalipäästöt aiheuttivat 50 vuotta sitten historian suurimman ympäristökatastrofin, joka johti 900 henkilön kuolemaan ja tuhansien vakavaan sairastumiseen Japanin Minamatassa. Toukokuussa 1956 Minamatan kaupungin terveydenhoito-osastolle ilmoitettiin, että sen alueella oli tavattu lukuisia tapauksia keskushermoston sairautta, jonka aiheuttaja oli tuntematon.

Vuonna 1959 päädyttiin siihen, että sairauden synny oli orgaaninen elohopea. Elohopea oli peräisin asetaldehydiä tuottavasta teollisuuslaitoksesta, jossa elohopeaa käytettiin katalyyttinä ja josta jätteet päästettiin Minamata-jokeen ja edelleen Minamata-lahteen. Tapaus ei jäänyt ainoaksi, vaan noin kymmenen vuotta myöhemmin samanlainen katastrofi tapahtui Japanin Niigatassa.

Asetaldehydiprosessissa syntyi sivutuotteena metyylielohopeaa, ja lisäksi elohopea muuttui ympäristössä mikrobiologisissa prosesseissa metyylielohopeaksi. Metyylielohopea kertyy voimakkaasti pieneliöihin, kaloihin ja äyriäisiin. Metyylielohopeaa sisältävän ravinnon syöminen aiheutti 900 kuolemantapausta ja sairastutti tuhansia ihmisiä pysyvästi ja vakavasti. Äitiensä nauttimalle metyylielohopealle altistuneet sikiöt vaurioituivat erityisen herkästi. Suhteellisen oireettomienkin äitien lapset syntyivät vahvasti vajaamielisinä ja CP-vaurioisina.

Tiedot on poimittu Antero Aitton kirjoituksesta Työterveyslaitoksen kotisivuilta.

kurkijoki.fi
on oikea tietopankki

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. mätäkuun
2. Suomussalmen
3. Vuonna 1947 syntyi 108 000 lasta.
4. Yrjö Kilpeläinen
5. Oulun piispa Olavi Rimpiläinen
6. Ivalossa
7. vuonna 1985
8. vuonna 1921, jolloin sukunimilaki tuli voimaan
9. viinakortti
10. pahoinpitelytuomion vuoksi

KukkaBox
Puh. 762 2669
Vastapäättä Loimaan Aluesairaala

Asianajaja

ASIANAJAJA on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajajatoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppalankatu 9–11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

AA, VT Jari Heikman
AA, VT Katri Ranta-Eskola
VT Kaarina Nylamo
Turuntie 8–14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA LOIMAAN MUSIIKKI
Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna:
ma suljettu, ti-pe 12-17, la 10-14

EHT-liiton jäsen

Erikoishammasteknikko MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.

Asu terveellisesti, hengitä vapaasti unelmiesi talossa, Erlund-talossa!

MELLILÄN HIRSITYÖ
Ysitie 345, 32300 MELLILÄ

Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com